

Dosarul nr. 2rac-285/19

Prima instanță: Judecătoria Comrat sediul central (jud. V. Hudoba)

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. G. Vavrin, T. Berdilă, I. Dănăilă)

DECIZIE

18 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Comitetul Executiv al Găgăuziei
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a administratorului
insolvabilității Societății cu Răspundere Limitată „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî
împotriva Comitetului Executiv al Găgăuziei, Guvernatorului Găgăuziei, Primăriei
sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și Cooperativei Agricole de Producție
„Daalar Diuziu” cu privire la repararea prejudiciului material

împotriva deciziei din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul, prin care a
fost admis apelul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere
Limitată „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî, casată integral hotărârea din 31 mai 2018 a
Judecătoriei Comrat sediul central și adoptată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a
fost admisă parțial

constată:

La 6 noiembrie 2013, administratorul insolvabilității SRL „Kaavelik”, Nicolai
Cazmalî a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comitetului Executiv al
Găgăuziei, Guvernatorului Găgăuziei, Primăriei sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-
Lunga și CAP „Daalar Diuziu” cu privire la repararea prejudiciului material.

În motivarea acțiunii a invocat că în luna septembrie 2009, SRL „Kaavelik” a
încheiat 587 de contracte de arendă a terenurilor cu locuitorii sat. Chiriet-Lunga r-
nului Ceadâr-Lunga, suprafața totală a terenurilor fiind de 1466 ha.

Proprietarii cotelor-părți au transmis SRL „Kaavelik” bunurile ce aparțineau
anterior Cap „Tașlic Agro”, ca aceste terenuri date în arendă, să fie prelucrate, fapt
ce se confirmă prin actul de primire-predare din 16 septembrie 2009.

Începând cu data de 15 martie 2011, conducătorii autorității publice locale din sat. Chiriet-Lunga, reprezentanții conducerii raionului Ceadâr-Lunga și Guvernatorului Găgăuziei au efectuat acțiuni de suspendare a activității SRL „Kaavelik” de folosire a terenurilor arendate, totodată, împiedicând prelucrarea acestor terenuri.

La solicitarea adresată cu scopul de a afla motivele acțiunile menționate, le-a fost comunicată dispoziția Guvernatorului Găgăuziei nr. 24 din 12 martie 2011, care ulterior a fost anulată prin decizia din 11 aprilie 2012 a Curții Supreme de Justiție.

A remarcat că nicio normă legală prevăzută de legislația Republicii Moldova și UTA Găgăuzia nu acordă dreptul Guvernatorului Găgăuziei de a se implica în relațiile civile, de a suspenda contractele de arendă și de a emite decizii sau ordine privind transmiterea proprietății altor persoane.

În rezultatul emiterii dispoziției nr. 24 din 12 martie 2011, SRL „Kaavelik” i-a fost cauzat un prejudiciu în mărime de 3149114 de lei, fapt confirmat prin raportul de audit din 30 iunie 2012.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 14 alin. (1), (2), 1404, 1414 alin. (1) Cod civil, art. 1 alin. (2), 18 din Legea contenciosului administrativ, art. 86 alin. (2) CPC.

A solicitat admiterea acțiunii și încasarea în mod solidar de la Comitetul Executiv al Găgăuziei, Guvernatorul Găgăuziei, Primăria sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și CAP „Daalar Diuziu” în beneficiul SRL „Kaavelik” a prejudiciului material în mărime de 3149114 de lei.

La 10 decembrie 2013, administratorul insolvenței SRL „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî a depus cerere de concretizare a acțiunii, solicitând admiterea acesteia și încasarea în mod solidar de la Comitetul Executiv al Găgăuziei, Guvernatorul Găgăuziei, Primăria sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și CAP „Daalar Diuziu” în beneficiul SRL „Kaavelik” a prejudiciului material în mărime de 3149114 de lei.

În motivarea acesteia a invocat că anume reprezentanții Guvernatorului Găgăuziei, a Primăriei sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și a CAP „Daalar Diuziu” au admis acțiunile ilegale de suspendare a lucrărilor întreprinderii privind folosința terenurilor arendate, au împiedicat posesia și prelucrarea acestora.

În asemenea condiții a avut loc acapararea ilegală a terenurilor și bunurilor arendate de SRL „Kaavelik”, lucrătorii nu au fost admiși să efectueze lucrările de primăvară pe terenurile menționate, deși contractele de arendă nu au fost reziliate sau anulate.

A remarcat că în rezultatul acțiunilor ilegale menționate, terenurile și bunurile arendate au rămas în posesia Primăriei sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și a CAP „Daalar Diuziu”.

Prin hotărârea din 10 aprilie 2015 a Judecătoriei Comrat, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 28 aprilie 2016 a Curții de Apel Comrat, a fost admis apelul declarat de lichidatorul SRL „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî, casată hotărârea din

10 aprilie 2015 a Judecătorei Comrat și restituită cauza la rejudicare la Judecătoria Comrat în alt complet de judecată.

Prin încheierea protocolară din 6 februarie 2017 a Judecătorei Comrat sediul central, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Mihail Formuzal.

Prin hotărârea din 31 mai 2018 a Judecătorei Comrat sediul central, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin încheierea din 3 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise declarațiile de abținere de la judecată a judecătorilor Curții de Apel Comrat, Grigori Colev, Afanasii Curdov și Ștefan Starciuc, cauza fiind strămutată pentru examinare în ordine de apel la Curtea de Apel Cahul.

Prin decizia din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de lichidatorul SRL „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî, casată integral hotărârea primei instanțe și adoptată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial.

A fost încasat de la Comitetul Executiv al Găgăuziei în beneficiul SRL „Kaavelik” prejudiciul material sub formă de venit ratat în sumă de 3149114 de lei.

În rest, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La 26 aprilie 2019, Comitetul Executiv al Găgăuziei a declarat recurs împotriva deciziei din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o neîntemeiată, deoarece la emiterea acesteia a avut loc încălcarea și aplicarea greșită a normelor de drept material.

A obiectat că SRL „Kaavelik” nu a oferit instanței de judecată dovezi suficiente și convingătoare care ar confirma faptul că prejudiciul material în mărime de 3149114 de lei într-adevăr i-a fost cauzat în urma unor acțiuni ilegale.

Faptul că dispoziția nr. 24 din 12 martie 2011 a Guvernatorului Găgăuziei a fost anulată prin decizia din 11 aprilie 2012 a Curții Supreme de Justiție, nu poate fi luat ca o dovadă de bază, or, din conținutul acesteia nu rezultă că prin adoptarea dispoziției menționate Guvernatorul Găgăuziei în vreun fel a împiedicat activitatea SRL „Kaavelik”.

La fel, nu a fost probat nici faptul săvârșirii de către reprezentanții Comitetului Executiv al Găgăuziei a unor acțiuni de cauzare a prejudiciului pentru care Comitetul ar trebui să fie responsabil.

Instanța de apel nu a luat în considerație nici faptul stabilit anterior precum că probele demonstrează că după evenimentele ce au avut loc în luna martie 2011, SRL „Kaavelik” a efectuat recoltarea culturilor agricole pe terenurile arendate, care denotă și prezența posibilității reale de a exercita activitățile agricole.

Totodată, materialele dosarului atestă și faptul că încă din anul 2010 activitatea SRL „Kaavelik” este neprofitabilă.

Astfel, din răspunsul primit de la Inspectoratul Fiscal de Stat rezultă că SRL „Kaavelik”, la finele anului 2010 și începutul anului 2011, nu dispunea de mijloace bănești necesare pentru punerea în aplicare a tuturor lucrărilor agricole

descrie în raportul de audit al documentelor primare a SRL „Kaavelik”, întocmit de SRL „IFRS Audit”.

A învederat că rezultatele din raportul de audit menționat sunt dubioase, deoarece unele date nu sunt autentice.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 26 aprilie 2019 împotriva deciziei din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul în termenul legal.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum denotă actele cauzei, administratorul insolvabilității SRL „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî înaintând prezenta acțiune în judecată împotriva Comitetului Executiv al Găgăuziei, Guvernatorului Găgăuziei, Primăriei sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și CAP „Daalar Diuziu”, intervenient accesoriu Mihail Formuzal, a solicitat încasarea în mod solidar de la Comitetul Executiv al Găgăuziei, Guvernatorul Găgăuziei, Primăria sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și CAP „Daalar Diuziu” în beneficiul SRL „Kaavelik” a prejudiciului material în mărime de 3149114 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a respins acțiunea SRL „Kaavelik” în proces de insolvabilitate, ca neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către lichidatorul SRL „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî, instanța de apel a admis apelul, a casat integral hotărârea primei instanțe și a adoptat o nouă hotărâre, prin care a admis parțial acțiunea și a încasat de la Comitetul Executiv al Găgăuziei în beneficiul SRL „Kaavelik” prejudiciul material sub formă de venit ratat în sumă de 3149114 de lei. În rest, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că, contrar prevederilor art. 239 CPC și art. 241 alin. (5) CPC, decizia instanței de apel este una nemotivată, iar concluziile instanței de apel sunt expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând

putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate în prezentul litigiu în raport cu materialul probator reținut de prima instanță, precum și normele de drept ce reglementează acest aspect.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Totodată, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunilor în cauză, instanța de recurs reține că, contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se în mod selectiv la unele erori comise de prima instanță, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

Astfel, se atestă că ajungând la concluzia netemeinicii hotărârii primei instanțe și admiterii acțiunii înaintate de administratorul insolvenței SRL „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî, instanța de apel a trecut cu vederea și nu a elucidat argumentele reprezentantului Comitetului Executiv al Găgăuziei, precum că din conținutul dispoziției Bașcanului Găgăuziei nr. 24 din 12 martie 2011, nu rezultă că Comitetul Executiv al Găgăuziei ar fi împiedicat activitatea SRL „Kaavelik” și că dispoziția dată, care a constituit, de altfel, temei pentru înaintarea prezentei acțiuni, nici nu a fost executată (f. d. 96 vol. I).

În acest context, în speță, de principiu este și faptul că, stabilind că în urma emiterii dispoziției Bașcanului Găgăuziei nr. 24 din 12 martie 2011, SRL „Kaavelik” nu a avut posibilitatea reală de a continua activitatea de prelucrare a terenurilor, întrucât nu au fost admiși la efectuarea lucrărilor de primăvară pe terenurile arendate și cu utilizarea bunurilor închiriate (tehnici agricole), instanța de apel nu a supus verificării nici invocările reprezentantului Comitetului Executiv al Găgăuziei, precum că SRL „Kaavelik” a avut posibilitatea reală de a continua lucrările de semănat terenurile agricole aflate în arendă, în primăvara anului 2011.

Prin urmare, este de menționat că instanța de apel a trecut cu vederea și invocarea reprezentantului Comitetului Executiv al Găgăuziei precum că după evenimentele ce au avut loc în luna martie 2011, SRL „Kaavelik” a recoltat culturile agricole de pe terenurile arendate, fapt ce denotă că SRL „Kaavelik” ar fi avut posibilitatea reală de a exercita activitățile agricole pe loturile de teren.

Aceste împrejurările descrise urmau a fi cercetate minuțios de către instanța de apel, în vederea stabilirii certe și definitive a circumstanțelor relevante pentru soluționarea justă a cauzei, în situația în care prejudiciul material solicitat de către

SRL „Kaavelik” se reduce la venitul ratat în legătură cu imposibilitatea folosirii terenurilor arendate, odată cu adoptarea de către Bașcanul Găgăuziei a dispoziției nr. 24 din 12 martie 2011.

De altfel, elucidarea aspectelor menționate, este cu atât mai importantă cu cât, reieșind din prevederile art. 14 alin. (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

Mai mult că și dispozițiile art. 1404 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, indică că pentru angajarea răspunderii pentru prejudiciul cauzat printr-un act administrativ sau nesoluționarea în termenul legal a unei cereri sunt necesare condițiile generale ale răspunderii delictuale, și anume: prejudiciul, fapta ilicită, raportul cauzal și vinovăția.

Drept consecință, întru stabilirea temeiniciei sau netemeiniciei acțiunii, instanța de apel urma să stabilească cu certitudine dacă dispoziția Bașcanului Găgăuziei nr. 24 din 12 martie 2011, care a fost anulată prin decizia irevocabilă din 11 aprilie 2012 a Curții Supreme de Justiție, are o legătură cauzală cu pagubele pretinse de către SRL „Kaavelik” în acțiune.

Față de toate aceste considerente, este indubitabil că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță.

În respectivul sens, se accentuează că prin neexpunerea de către instanță asupra tuturor argumentelor și probelor invocate, se constată nerespectarea la caz a standardelor unui proces echitabil garantate de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor obiecțiilor invocate de către subiecți.

Or, prin prisma art. 130 CPC, instanța de apel era obligată să reflecte în decizie motivele concluziilor sale cu privire la admiterea unor probe și respingerea altora.

Prin urmare, din perspectiva celor expuse, este de observat că decizia instanței de apel nu se circumscrie exigențelor art. 239 -241 CPC, în condițiile în care nu sunt analizate raporturile juridice dintre părți prin prisma susținerilor, apărărilor și probelor din dosar, inclusiv asupra existenței abaterilor de la legalitate.

De aceea, motivarea hotărârii trebuie să fie clară, concisă și concretă în concordanță cu probele și actele de la dosar, ea constituind astfel o garanție pentru părțile din proces în fața eventualului arbitrar judiciar și, de altfel, singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar.

Pe de altă parte, nemotivarea unei hotărâri judecătorești echivalează practic cu soluționarea procesului fără a intra în fondul acțiunii, de natură să justifice casarea cu trimitere spre rejudecare.

Față de cele de preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa

integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând-o, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Comitetul Executiv al Găgăuziei.

Se casează integral decizia din 26 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a administratorului insolvenței Societății cu Răspundere Limitată „Kaavelik”, Nicolai Cazmalî împotriva Comitetului Executiv al Găgăuziei, Guvernatorului Găgăuziei, Primăriei sat. Chiriet-Lunga r-nul Ceadâr-Lunga și Cooperativei Agricole de Producție „Daalar Diuziu” cu privire la repararea prejudiciului material, cu remiterea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Cahul, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh

Nicolae Craiu